

CIVILĂ RĂZBOULUI

Ziar de propagandă națională

On. Biblioteca Palatul Cultural
SARAD

Apare sfârșit de Luni și zilele după sărbătoare zilnic. — Redacția și Administrația
Strada Românului No. 6. Telefon No. 156

Abonamentul pe an 800 L., pe jumătate de an 400 L., pe un sfert 200 L., pe lună 70 L., iar pt. Primării și Autorități 1000 L. pe an.

N. Titulescu

Elogiile pe care presa mondială din Apus le aduce distinsului nostru reprezentant diplomatic dl Titulescu, din prilegiul recent al ședinței Societății Națiunilor, trezește un sentiment de bucurie și mandrie generală în noi.

Serviciul imens pe care valo-rosul nostru bărbat de stat l-a adus Țării, prin acțiunea sa diplomatică abia se poate astăzi înțelege deplin, cunoscută fiind acțiunea de discreditare și propagandă ostilă, susținută de dușmanii noștri, ascunși și declarați pe față.

Inaltătoare și plină de demnitate a fost declarația dlui Titulescu în fața Națiunilor lumeni intrunite în conferința dela Geneva, unde reprezentantul nostru a declarat, că România nu înțelege să mai poarte un duel juridic în afara de hotarele Țării, în același timp când în interior se nizuește să asigure ordinea socială, să își construiască temelia edificiului său național politic și mai presus să lupte pentru a susține principiul de pace al ordinei, liniștei și civilizației, în vecinătatea haosului de anarhie, rusească.

Cu aceasta credem că a pus la punct odată pentru totdeauna, încercarea fiecărui ungur nemulțumit cu noua stare de lucruri de aici, de a mai sfida autoritatea și suveranitatea Țării noastre.

Prin graiul dlui Titulescu, a vorbit întreg poporul român dințre Tisa și Mare, iar succesul moral obținut se restrâng asupra neamului întreg.

Cu vîe satisfacție înregistrăm marele serviciu adus Țării de cel mai de seamă om politic și distinsă personalitate dl Titulescu.

In generația tineră românească de după război, între conducerii vieții noastre politice dela întregirea neamului încoaci, dl N. Titulescu s'a dovedit ca cel mai superior bărbat de stat, financiar, omul politic de calibru european și oratorul neîntrecut.

Părăsind banca ministerială din Dealul Mitropoliei, nu a înțeles să se retragă într'o stearpă acțiune opozitionistă, de a intra în valurile turburi și în mlașina politicei noastre românești, ci și-a pus talentul și calitățile distinse în slujba intereselor mari ale Țării, acolo, unde mai mult ca ori și unde, se recerea cel mai de va-

loare reprezentant al Statului nostru înțină.

Deasupra ori căror considerații politice, ne mandram și ne felicităm de acțiunea diplomatică a reprezentantului nostru, în fața areopagului universal.

După ratificarea Basarabiei

Marele eveniment diplomatic al ratificării Basarabiei, a avut o parcursiune asupra intregei politici europene. Aproape toate țările au comentat cu simpatie acțiunea Italiei, căci și-au de mult dreptatea cauzei noastre. Nu va fi deparat timpul, când exemplul Italiei îl va urma prietenă noastră Japonia. Așteptăm această manifestare dela țările cu judecată desinteresată, după cum am așteptat și protestul Rusiei. Chiar, rușii pribegi, aderenții vechiului Iarism, care își poartă suferința răsfirată în toată lumea, protestează de ratificarea Basarabiei. Protestul lor însamnă însă tot atât de puțin, ca și speranța lor de a se vedea iarăș slăpâni în Rusia astăzi sovietică.

În urma acestei ratificării întâiun cauză de agresiune armată a Rusiei, conform tratatelor Ligii Națiunilor, toate popoarele ce fac parte din această societate pentru menținerea păcii, vor trebui să dea ajutor armat României.

Ungaria nu numai că nu se bucură de succesul nostru, dar țările lor ne anunță că într'un eventual conflict cu Rusia — nu ne vor ajuta, cu tot obligeantul Ligii Națiunilor. Cu Ungaria avem încă o mulțime de chestiuni nearanjate, chiar acum e actual procesul oamenilor unguri, pe care cu toată probabilitatea îl vor pierde. Ratificarea Basarabiei din partea Italiei le-a spulberat orice iluzie de o revizuire a tratatelor de pace, dela cari mai sperau cel puțin o ratificare a granițelor. Pentru aceea țările lor scriu că nu ne vor ajuta într'un conflict cu Rusia.

Noi, credem că chiar de ar fi obligați să ne facă acest serviciu, noi am abdice de el. Știm ce fel de serviciu ar fi asta, l-am pășit numai în războiul trecut cu Rusia, împotriva cărora ar trebui să ne ajute Ungaria.

Credem însă că mai curând sau mai târziu și Rusia va trebui să se împace cu siluafia de azi. Va trebui să înțeleze cu politica echivocă, dacă nu vrea să aibă întreaga Europă împotriva ei, — iar noi să nu avem lipsă de ajutorul nimănui împotriva Rusiei.

DI Manoilescu și Popovici

dela ministerul de finanțe s'au deplasat în Ardeal spre a inspecta fabricile din Copșa-mică și Cujir.

Câteva observații la conferințele de Miercuri seara, 9 Martie

— Conferențiar: dl dr. Al. Rácz și Tiberiu Zima —

Din conferință desvoltată de vechiul meu prieten dr. Al. Rácz, mi-a rămas în memorie o afirmație, — pe care din motivele ce le voi evidenția în sile ce urmează, — nu o pot lăsa te-combată.

Dr. Rácz a zis undeva în partea iată a interesantei sale conferințe, că guvernele de după război ale României au luat, în chestii economice, măsuri lăuriabile, care nu au fost proprii de o astfel de criză valutară, prin care treceam și trecem și azi. Acest lucru l-a spus în astfel de întrebări, — care de altfel se reoglindesc și în alte părți ale conferinței sale, unde e vorba de nevoile noastre, — încât se poate deduce, că ineficacitatea și nepotrivirea măsurilor luate, e atribuită de conferențiar incapacității ministrilor, părând și la cărmă, de a rezolvi asemenea probleme. Tocmai aici găsesc eu gravitatea acelei afirmații, care de și e de bună credință e greșită, căci izvorește dintr-o necunoaștere temeinică a împrejurărilor, ceea ce nu e admisibil pentru un conferențiar, care are pretenția de a informa serios și obiectiv publicul auditor. Înțin de datorie să rectific afirmația arătând, că nu incapacitatea ministrilor e principala întârziere rezolvării problemei valutare, ci împrejurările extrem de dificile și specifice, pe care nu le găsim prin analogie la nici o altă țară, cu valută în suferință. Ar fi fost locul ca aceste dificultăți să fie pomenite pe larg în conferință cea de a doua, a colegului Zima, care și-a ales de subiect tocmai problema valutară. În acel caz rectificarea se face dela sine. Cum însă conferențiarul nu le-a dat nici o atenție, mă simt dator a publica aceasta întâmpinare pentru stabilirea adevărului, căci trebuie să cunoască de fiecare cetățean, mai ales de cei ce fac critică ori propun soluții.

Dr. Rácz îmi face impresie, că nu ar cunoaște îndeajuns pe ministerialii români serioși și că și dsa cade în greșala celor mulți ardeleani, fără deosebire de naționalitate, religie și crez politic, cari se cred din capul locului superioar regătenilor, și în fine, că se lasă informat de presa bucureșteană, care în general este prea unilaterală și neobiectivă. Aceea presă de multe ori reprezintă exclusiv numai interese egoiste de partid, ducând în erori voile, publicul celitor, necunoscațor al cultelor. Presupun, că și prietenul meu dr. Rácz a putut cădea în cursă.

Colegul meu Zima tratând chestia valută noastră, nu a arătat cauzele căderii ei, ceea ce facea mare cinste unui conferențiar minoritar. Apoi a amintit prea sumar și greșit convenția dintre Stat și Banca Națională, încheiată la 19 Mai 1925, și ratificată tocmai de Parlamentul din care făcea și dsa parte, ca deputat al Aradului. Pentru a emite păreri publice în materie valutară trebuie să cunoască cauzele deprecierii valutei, iar pentru a da sfaturi, trebuie cunoasculă temeinic conven-

ția din 1925, care comportă o extraordinară importanță. În acest caz s'ar fi tras concluzia, că valuta noastră este azi consolidată, și că nu stă pe viitor la discreția finanței internaționale ca și pradă a speculei neofrânate.

În sile ce urmează voi schița pe scurt — ca să nu abusez de ospitalitatea coloanelor ziarului, ce-mi găzduiește aceste comunicări — cauzele deprecierii valutei noastre.

Nainte de toate trebuie să fac constatarea, că Banca Națională avea la 31 Decembrie 1918 acoperirea metalică statutară și legală, de 33 procente a emisiunii sale de bancnote, care se cifra cu lei 2.489.145.311 — căci stocul metalic era la acea dată de lei 841.533.160 (493.736.880 aur efectiv, și 348.796.280 trate aur). Prin urmare Banca Națională, pe lângă faptul de a fi finanțat singură războiul României, între niște împrejurări extrem de dificile, jerifind totul ce-i a fost în putință și-a păstrat și solidaritatea.

Războiul fiind încheiat, Statul a fost pus în fața unei întregi serii de noi nevoi, cari trebuie să se ocupă de multe, — într-un timp când tezaurul ei era secătuit. Statul nu numai că nu era stăpân pe întreg teritoriul țării pentru a și putea exercita drepturile fiscale, ci parteau ocupată de inamic și aliații să reocuparea pustă, jefuită și inundată de emisiunea criminală de lei germani (Lei 2.114.600.000 — în timp de 18 luni, cătă vreme suma creditată de Banca Națională statului în 28 luni nu făcea decât Lei 1.596.101.955 —) în loc de a putea incassa impozite de aci, Statul a trebuit să cheltuiască sume uriașe pentru ravitalirea populației.

Tinuturile eliberate, care în mare parte suferise și ele de pe urma războiului, erau complet dezorganizate, reclamând considerabile cheltuieli pentru întreținerea organelor administrative și exercitarea puterii de Stat; în plus armata pusă din nou pe picior de război, consuma alte sume considerabile.

Între astfel de împrejurări când fiecare țară avea nevoie ei exceptionale nu putea fi vorba de un împrumut extern, iar unul intern avea tot atât de puține sanse.

Statul nu a găsit alte resurse financiare, decât concursul Băncii Naționale care la rândul ei, — mai ales acum în pragul ajungerii scopului pentru care intrase țara în război, — nu i-le putea refuza.

În mod fatal a trebuit să recurgă la inflație, — adică la emisiunea neacoperită cu fond metalic. Între împrejurările date inflația nu a putut să îmitată ori oprită acolo unde trebuia.

Vindu-se noi nevoi, ca unificarea monetară, care a costat fara enormă sumă de Lei 7.074.349.400.44 drumul sacrificiilor trebuia forțatamente continuat, dând proporții nebunite inflației.

Po măsură, ce ne îndepărta în timp perspectivele reprimirei aurului (Lei 315.179.980.41) depozitat la Mos-

cova devineau tot mai problematice, încât pe lângă inflație, lipsa acoperiri efective de aur, se resimte în cursul Leului pe piețele străine.

Imprejurările fatale schițate mai sus au un rol hotăritor. Peste voința tuturor guvernelor și peste puterea Băncii Naționale ele au impins valuta noastră pe un povârniș foarte periculos, — încât foarte ușor putea aluneca până în fundul prăpastiei, dacă nu ar fi intervenit tocmai destoinția unui guvern român, care a evitat catastrofa și lucă numai cu ajutorul mijloacelor noastre proprii.

Zăgazul ultim și cel mai sigur așezat în drumul acestei catastrofe, este tocmai convenția din 19 Mai 1925, — despre care voi vorbi mai târziu.

Acum câteva date:

Statul avea la Banca Națională următoarele datorii la:

31 Dec. 1918	Lei	1.596.101.955.—
31 Dec. 1919	,	3.792.765.099.—
31 Dec. 1920	,	8.190.899.510.—
31 Dec. 1921	,	12.355.728.682.—

Aceasta e data până la care s-au făcut emisiuni neacoperite.

La 31 Decembrie 1926 datoria Statului era:

a) pentru trebuințele tezaurului Lei 3.652.984.284.—
b) pentru unificarea monetară , 7.025.991.421.—

Total Lei 10.678.975.705—

(Stărștul articolului în anul viitor).

Noua lege a chiriilor

— Dispozițiile anteproiectului de lege —

Dl Cudalbu a prezentat eri Consiliului de miniștri ante-proiectul de lege privitor la prelungirea contractelor de închiriere.

Îată dispozițiunile principale ale proiectului.

Prelungirea contractelor

Art. 1. — Dela data de 6 Mai (23 Aprilie st. v.) 1927, toate contractele de locație reîntră sub regimul dreptului comun, cu următoarele două excepții:

a) Contractele scrise sau verbale, având de obiect locuința chirișilor sau subchirișilor funcționari și pensionari publici;

b) Contractele scrise sau verbale având de obiect localurile ocupate în orice scop de stat, județ sau comună, de instituțiile și societățile delegate prevăzute în bugetele acestora, precum și acelea ocupate de căminurile și internatele școlare de orice fel etatizate.

Art. 2. Contractele de locație prevăzute în aceste două excepții și care au beneficiat de ultima prelungire legală, se mai prelungesc încă în puterea acestei legi până la 23 Aprilie 1929 în folosul acelor chirișii.

Art. 3. — Contractele care nu cad sub prevederile acestor două excepții și care au beneficiat de ultima prelungire legală reîntră și ele sub regimul dreptului comun. Ca măsură transitorie însă pentru chirișii având un venit anual mai mare de 400.000 lei se acordă o prelungire contractelor lor, până la 26 Octombrie 1927; iar acelora cu un venit anual sub 400.000 lei se acordă o prelungire a contractelor lor până la 23 Aprilie 1928.

Subchirișii vor urma condiția chirișilor principali în privința prelungirii. La expirarea acestor termene, contractele de închiriere prevăzute de acest articol reîntră definitiv sub regimul dreptului comun.

Celelalte articole privesc condițiile de împloitor din partea chirișilor și subchirișilor pentru a se bucura de beneficiul acestei legi.

Stabilirea chiriei

Art. 9. — Calculul chiriilor din contractele de închiriere care beneficiază de dispozițiunile acestei legi, se va face pentru întreg termenul de prelungire, luându-se ca bază, în vechiul regat, chira plătită la 23 Aprilie (stil vechi) 1916, iar în celelalte părți ale țării, acea plătită la 23 Aprilie (6 Mai) 1914.

Dacă imobilul nu a fost închiriat la datele de mai sus, calculul chiriei se face luându-se de bază venitul constatat priu roțurile impozitului foniar din acel timp, și în lipsa lor, chira plătită în acele date pentru imobilele similare din localitate.

În calculul chiriilor din teritoriile sălpile, coroana se va socoti pretutindeni drept un leu, iar rubla drept doi lei 50 bani.

Ce chiri se vor plăti

Art. 10. — Chira anuală în contractele de închiriere prevăzute de art.

riat, dând în schimb chiriașului imobilul ce-l ocupă, dacă posterior închirierii a survenit o cauză care face ca imobilul ce-l ocupă să fie neîndesu-lător pentru el și familia sa.

Art. 30. Proprietarii, funcționarii înainte de data de 15 Septembrie 1926 sau pensionarii publici având ei sau soții lor dobândită proprietatea dinainte de 23 Aprilie 1924 stil vechi, vor putea în tot cursul aplicării acestei legi să evacuează pe chiriașul lor chiar dacă acesta ar intra în excepțiunile prevăzute de art. 26. Evacuarea se va putea face chiar dela data de 23 Aprilie 1927.

Deasemenea și în aceleși condiții proprietarul chiar când nu e funcționar public, ori pensionar, dar nu are alt venit decât pe acela ce îl dă casa închiriată și acest venit este inferior sumei de 50.000 lei calculația conform art. 10 pentru întâiul an de prelungire reîntră în folosința casei chiar când

ea ar fi ocupată de funcționari sau pensionari publici.

Chirișii chiar acei prevăzuți de art. 26 vor fi evacuați cel mai târziu până la 1 Iulie 1927, în cazul când imobilele în care ei locuiesc amenință prin degradarea lor a cădea în ruină sau vor deveni curând nelecuibile.

Chirișii sunt deosebită dacă sunt sau nu funcționari sau pensionari, ocupând imobile constituie dotă până la promulgarea acestei legi, vor fi evacuate la data de 26 Octombrie 1927, cu condiția ca soții proprietari să locuască ei imobilul, și să nu aibă alt imobil unde ar fi, pe care l-ar putea locui.

Imobilele proprietatea statului sau de care el le va cumpăra, vor fi evacuate chiar când chirișii sunt în cazul art. 26.

Urmăreză alte câteva dispoziții speciale și tranzitorii.

Circular

către toate oficile protopresbiterale și parohiale din eparhia ortodoxă română a Aradului

să se înainteze Consiliului eparhial în decurs de 3 zile dela alegere.

B) Referitor la alegere a deputașilor mireni :

1. Pentru înlesnirea actului alegeri și înlocuirea deputașilor mireni sub B) un exemplar de protocol pentru fiecare Adunare electorală.

2. Adunările parohiale electorale se constituie sub președinția conducătorului oficiului parohial. Președintele ad-hoc se pot alege și preoții.

3. Alegerea este publică, dar la cererea a 20 alegători îndrepățește poate fi și secretă cu buletine.

4. Alegătorii din comunele filiale votează în comunele matre.

5. Preoții nu au drept să voteze în aceste sinoare electorale.

6. Aclamașuna nu este permisă precum nu este permis a vota unul în locul și în numele altuia prezent sau absent.

7. În protocol să se inducă precis și corect locul și ziua, ora începerii și a terminării votării.

8. Numele candidatului, pe care votează alegătorii să se scrie întreg, corect și celești, iar semnele dito și nu sunt permise, voturile indicate cu astfel de semne nu se vor considera.

9. Volarea, care are să se înceapă îndată după terminarea serviciului divin, să se continue până ce votează toți alegătorii prezenți îndrepățești, iar după ce au votat cei prezenți să se mai aștepte o jumătate de oră nu se mai prezintă nici un alegător, se încheie volarea expunându-se precis la protocol ora încheierii, apoi după încheierea votării și după totalizarea voturilor, enunțându-se rezultatul, protocolul să se subscrive de președinte, bărbășii de încredere și de notar, iar dacă bărbășii de încredere sau chiar unul dintre ei n-ar să scrie, numele lor il poate scrie și notarul, dar aceasta împrejurare trebuie vădită prin aceea, că se va însemna apriat la protocol, cine a subscris pe cei neștiatori de carte.

10. Protocolul astfel încheiat (la caz de votare secretă împreună cu buletinele de vot) să se pună în coveră și coveră să se sigileze cu două sigile și anume cu sigilul oficiului parohial și cu sigilul președintelui sau el vreunui bărbat de încredere, iar dacă nici unul dintre bărbășii de încredere nu ar avea sigil, atunci să se sigileze în două locuri cu sigilul oficiului parohial. Sigilarea să se facă numai decât după terminarea actului de alegere în fața Adunării parohiale și anume să se facă sigilarea prin imprimarea (apăsarea) sigilului pe ceară roșie, pe oștie sau hincutură, astfel și la acest loc, ca deschiderea cuvertelor să nu se poată întâmpla fără spargerea sau vătămarea sigilului. Protocolul de alegere pus astfel în cuvertă sigilat cu două sigile să se adreseze comisarului Consiliului eparhial (pe adresă să se pună: de-

Regimul subînchirierilor

Art. 23. — În contractele care beneficiază de dispozițiunile acestei legi, se menține pe tot timpul prelungirei prohibirea subînchirierilor totale sau parțiale fără consimțământul proprietarului, oricare ar fi clauzele contractului. Orice abatere dela această dispoziție atrage pentru chirișii pierderea beneficiului acestei legi.

CAPITOLUL IV.

Evacuări

Art. 26. — Proprietarii și coproprietarii, astăzi chirișii cu proprietățile dobândite cel mai târziu până la 27 Martie 1926, se vor putea muta în casă lor, în timpul aplicării legii de 1916 și 1914.

V. Scrulinul alegătorilor deputașilor mireni s'a stabilit pe ziua de 10 Aprilie a. c., la orele 10 înainte de amiază.

VI. Preoțimea diecezană se îndatoră să respecte dispozițiunile prevăzute în regulamentul pentru alegările de deputași sinodali în eparhia Aradului, distribuit de aici preoțimile diecezane prin adresa Nr. 2746—1902.

Cu toate acestea mai precizăm următoarele :

A) Cu privire la alegerea deputașilor din cler :

1. Terminul pentru alegerea deputașilor din cler s'a stabilit pe Marți 22 Martie a. c., la orele 10 înainte de amiază.

2. Despre ziua de alegere preoțimă se informează din foaia oficială și din acest circular.

3. Drept de alegere, au toți preoții și diaconi ort. rom. din respectivul cerc, ori sunt în funcțiune ori sunt în deficiență sau emeriți (§ul 8 din regulament).

4. Pentru a compune colegiul electoral se cere cel puțin o terțialitate, adică una a treia parte a tuturor alegătorilor din cercul respectiv.

5. Absentarea numai în două cazuri este justificabilă și adecă: în caz de boala dovedită oii funcționi indisponibile în ziua de alegere. Este deci evident, că fiecare îndrepățit este și îndatorat a-și validiza dreptul electoral și a da un bun exemplu și în această privință credințioșilor săi.

Aclamașuna nu este permisă. Protocolul luat în colegiul electoral

Adunarea parohială din comuna—?), apoi să se predeie unuia dintre bărbații de încredere cu însărcinarea, ca pe ziua de scrutiniu statorul în punctul V. la orele 10 înainte de amezi să-l prezinte comisarului în locul central al scrutinului. Dacă acest membru ar fi împiedecat, este datința oficiului parohial ca protocolul să-l ducă la scrutinu celalalt bărbat de încredere.

11. Bărbatul de încredere, care va primi, protocolul pentru prezentare la scrutinu, să fie expres îndatorat și prezența în fapă comisarului eparhial în timpul și la locul destinal pentru scrutinu și dacă ar ajunge mai înainte de ora fixată pentru scrutinu, să nu se depărteze, ci să aștepte acolo sosirea comisarului, pentru alcum voturile respective comune rămân neconsiderate, lucrarea Adunării parohiale e iluzorie și călătoria bărbatului de încredere e zadarnică.

12. Conducătorul oficiului parohial este îndatorat să asiste la actul de alegere dela început și până la sfârșit. El are dreptul și datorința să facă atent Adunarea electorală, pe președintele ad hoc al acestei Adunări și pe bărbații de încredere, dacă ar observa vre-o neregularitate în decursul alegerii și să lumineze acești factori cu deamănuntul despre dispozițiunile în vigoare în chestiunea alegerii de deputați mireni.

Dacă cu toate observările lui factorii de sub întrebare ar persista în desconsiderarea dispozițiunilor în vigoare, referitoare la alegerea deputaților mireni, atunci conducătorul oficiului parohial are datorința, ca pe calea oficiului protopresbiteral, prin raport amănuntit să încunoștințeze despre aceasta Consiliul eparhial. In

deosebi se atrage atenția factorilor competenți, că la alegerile din cheșilure nu sunt obligate candidaturile, ci fiecare alegător votează persoana, pe care o crede vrednică de încredere sa. Neîmplinirea acestor îndatoriri constituie pentru conducătorul oficiului parohial delict disciplinar.

Peste tot, toate persoanele, cari fac parte din cadrele constituției noastre bisericești, săvârșesc delict disciplinar, dacă fie din neștiință, fie din rea voință, contribuiesc la irregularități față de actul de alegere sau de scrutiniu al deputaților, și în măsura culpei lor vor avea să suferă pedepsele disciplinare stabilite prin regulamentele în vigoare, ce li-se vor dicta din partea forurilor compete.

VII. Oficiile protopresbiterale și parohiale sunt responsabile pentru comunicarea timpurie și efektivarea corectă a celor dispuse aci (§. 3. din Regulament), iar comisarii eparhiali sunt poftiți a-și împlini misiunea lor semnul celor arătate mai sus.

Aducând acestea la cunoștința iubitului cler și popor, sfătuim și de astădată pe toți, ca la exercitarea acestui drept al alegerii deputaților pentru Adunarea eparhială să fie conduceți de sentimente adevărat creștinăști, alegând de deputați numai bărbați devotați cauzelor noastre bisericești, bărbați zeloși și apăzi de a contribui cu sfatul și înțelepciunea lor la rezolvarea, consolidarea și prosperarea afacerilor bisericei noastre ortodoxe naționale.

Arad, din ședința plenară a Consiliului eparhial, finită în 10 Februarie 1927.

(ss) Dr. Grigorie G. Comșa
Episcopul Aradului

MISCAREA CULTURALA

Conferința lui prof. Diculescu, de Palatul Cultural

Duminecă în 13 Martie c., dl prof. Diculescu membru al „Extensiunei universitare”, a vorbit despre opoca subiectată, a elementului romanic, ce a rămas în Dacia, epoca imigrării popoarelor.

Tratează mai ales năvălirea gepizilor, poporul germanic, ce a năvălit din Svedia și Scandinavia de azi și s-a suprapus elementului romanic din Dacia. Veacuri devenindu-și a dominat acest popor elementul romanic din Dacia. Numele de „român” primește echivalentul de supus sau clăcaș, dela elementul dominant, dar pe care cu timpul i-a absorbit cu totul, romanizându-i. Timpul de assimilare a ghepizilor de către elementul romanic, coincide cu același fenomen în Gallia, Spania și Italia, unde popoarele germanice; Franții, visigoții și longobarzii sunt assimilate de către elementul romanic de acolo.

Dela gepizi ne-au rămas o seamă de cuvinte în limbă, iar asemănarea subiectă ce se zice între arta românească poporană și cea suedează, nu mai este astăzi o enigmă, putem deduce că arta noastră poporană a fost influențată de Gepizii ce i-am romanizat și cari, au venit din Suedia.

Preocupările istoriografiei se îndreaptă în această direcție și nu va fi departe timpul când influența ce-a exercitat asupra noastră gepizii — locmai în epoca noastră de formare ca popor — va fi pe deplin elucidată.

Un eveniment artistic religios la biserică rom.-cat. din Arad

Marele nostru basist, care ne face multă fală în streinătatea lui Septimiu Chiriac; Duminică în 13 c. a cântat la serviciul divin în biserică rom.-cat. din localitate. Vocea sonoră și catifelată a sa, a răsunat cu duioșie, de pietate la acompaniamentul orgei în localul săntănei, unde l-au ascultat și admirat mulțimea adunată.

Serata literară a scriitorilor maghiari

Sâmbătă în 12 Martie c., societatea scriitorilor maghiari din România, grupați în asociația „Helikon”, au ținut o serată literară în Palatul Cultural. Reprezentanții scrișului unguresc dela noi în frunte cu scriitorul Bánffy au cedit bucăți din operele lor. Au citit poezii Ligeti, Apári, Nyírő, Reményik, Szentimrei Szombati etc., iar dr. Tabéria a ținut o disertație despre literatura maghiară a Ardealului, al cărei viitor va depinde de felul cum publicul maghiar va și o sprijinească.

A urmat un banchet dat în onoarea oaspeților în restaurantul „Crucei Albe”. Nu știm cărei împrejurări se datorează că publicul minoritar din localitate să a prezentat într-un număr relativ redus la această serată literară.

Expoziția din școala medie Iosif Vulcan

Societatea „Carierul” din Arad, sămbătă în ziua de 12 Martie c. a deschis expoziție de porumbei, în sala de gimnastică a școlii medii Iosif Vulcan din Arad. Aceasta expoziție frumoasă a avut mulți vizitatori, având un rezultat strălucit.

Convocare

In conformitate cu dispozițiile Art. 15 din statut, convocăm prin aceasta pe toți membrii fondatori, ajutători și activi ai Reuniunii de căzătări „Armoniac” la adunarea generală, care se va face în sala mică a Primăriei orașului Arad, la 25 Martie a. c. orele 11 a.m. pe lângă următoarea ordine de zi:

- Cuvânt de deschidere.
- Esmiteerea alor 2 membrii verificatori.
- Esmiterea comisiunilor.
- Rapoartele secretarului și controlorului.
- Rapoartele comisiunilor.
- Stabilirea bugetului pe 1927.
- Modificarea statutelor.
- Absolutor comitetului și conducerei vechi.
- Abdicarea întregului comitet.
- Alegerea nouului comitet.
- Iachetare Arad, la 10 Martie, 1927. Dr. Al. Stoinescu, v.-președinte, Vincenție Guleșiu, secretar.

INFORMATIUNI

Insemnatatea istorică a zilelor

În ziua de 13 Martie 1848 a izbucnit revoluția în Viena, când populația a asaltat parlamentul.

Studentimea a luat parte activă în aceasta mișcare.

Martie 14 și 15, sunt zilele, când ungurii, îmbătați de dorul libertății și a-și asigura-o, însă tot atunci au început a tăia și nimici orice încercare a bieșilor români care căuta acelaș interes vital național.

ACESTE zile și încă și cele din anul 1849, sunt zile de tristă memorie pentru neamul românesc, de pe timpul oropsirei.

O mare expoziție de armăsari în Arad

La inițiativa domnului N. Popescu, directorul Camerei Agricole din Arad s-a ținut eri o expoziție de armăsari, la care au participat județul Arad precum și din alte ținuturi ai țării.

Au fost prezenți 137 armăsari în total, care de care mai frumoși.

31 diplome au fost distribuite, pentru a răsplăti silința și a recumpăra contribuirea vrednicilor economi, care se nășesc a produce și a cultiva și în această ramură a economiei naționale.

Sunt informați că, Duminecă, la 20 cor., se va ține o expoziție de tauri de prăsăltă (reproducție) unde la fel se vor distribui următoarele premii, pentru tauri model: după clasificare suma de lei 200 mii, mai multe diplome și medalii.

Populația județului nostru, care și până acum a să distins în aceasta ramură, se va prezenta în mare număr căci căștigând premii li se va răsplăti silința și totușuici căștigă și județului binemeritatul renume și pe acest teren.

Domnul director N. Popescu recompensa să-i fie recunoștința publică pentru zelul depus pentru interesul instituției în fruntea căreia stă și pentru dezvoltarea prin diferite inițiative frumoase a economiei Naționale.

In atenția populației

Comandamentul Divizionului I. Artilerie Călărașă aduce la cunoștința populației că, în ziua de 16 Martie a.c. va executa trageri cu tunul, în zona cuprinsă între: Aradul-nou — șoseaua Aradul-nou — Zădărlac — comuna Zădărlac și Mureș, în care zi, populația este rugată a nu circula în această zonă, fiind posibili și de pedapsă.

Direcția C. F. R.

a luat dispozițiunile ca să se intensifice și să se asigure transporturile cerealelor și aceasta îndeosebi la porturile de mare.

RESTAURANT ROMÂNESC!

Funcționari români din Arad și județ, luă masa numai la restaurantul românesc „PALACE”, Arad, Strada Ionel C. Brătianu.

Mâncări bune și ieftine. :: serviciu punctual.

CINEMA ELISABETA.

Azi Marți după masă la orele 6, 7 iun. și 9 seara

Monstrum

(Medicul satană)

Film American, aranjat splendid. În rolul principal: LEON CHANEY, (cu actorii principali din pleaca „Pămului”.)

De mână

Femeia ideală

cu Constance Tolnay și Coloman Roland.

Vine: Patt și Pataschon.

Cronica sportivă

AAC — Gloria CFR.

2 : 2 (2 : 1)

Duminecă, în ziua de 13 Martie a.c. pe terenul Gloria CFR. s-au întâlnit echipele AAC și Gloria pentru a lupta pentru cele două puncte. Echipa AAC, care a fost echipa favorită, menită să câștige sămpionatul regiunii Arad, n'a decepționat foarte mult, prin jocul brutal și fără nici o combinație.

Numai împrejurările fatale poate multumi, că și-a părăsit terenul ca învinșă. În schimb, cu bucurie constată progresul echipei Gloria, care ne amintesc de Gloria de adinoară prin jocul arătat Duminecă.

Jocul, dela început a luat cu atacurile vehemente ale Gloriei, strămoțind pe un timp de un sfert de oră echida AAC la poartă. Rezultat însă deabia în minutul al 23-lea se arată că Czeka cu mingea primită dela Horváth plasează goal în poarta lui Gloria (1:0). Gloria la acest goal, răspunde cu atacuri vehemente și în al 23-lea minut Gloria egalizează prin Giurgiu (1:1). Peste câteva minute AAC din vina lui Szabolcs, marchează goalul al 2-lea în poarta Gloriei (2:1).

In repriza 2-a, Gloria începe seriile de atacuri, care de care mai periculoase, jucând cu mult elan și tehnică AAC se demoralizează cu totul și în 41 minut, dintr'un tumult înaintea porții AAC, se naște goalul de egalizare.

Din Gloria am remarcat pe Huszlig Mágori, Fürbacher, Munteanu și Szabo Pali, din AAC numai Palinkas și Sinder ne-a satisfăcut. Arbitru: Burdan.

AMTE — ATE

1 : 1 (1:0)

Echipa ATE, jucând cu multă ambicie, a fost demnă rivală lui AMTE, reușind a menține un rezultat frumos față de AMTE.

Olympia — Hakoah

2 : 0 (2:0)

Olympia învinge pe Hakoah, marcând goal în 21 și 23 minut prin Barbu II.

Kinezul — TMTE

3 : 1 (1:0)

Minerul — Simeria

7 : 1 (4:0)

Banatul — TAC

3 : 1 (1:0)

Rapid — Kadima

2 : 0 (1:0)

Ga.

BURSA

Cursurile devizelor Zürich

Berlin	123.25
Amsterdam	208.05
New-York	519.75
Londra	2522.50
Paris	2033.50
Milano	2330.—
Praga	1540.—
Budapest	9090.—
Belgrad	913.50
București	317.50
Varșovia	58.05
Viena	7315.—

Baia arteziană SIMAY

Baia cu aburi pentru femei
Marți toată ziua și Vineri
d. m. Pentru bărbați afară
de Marți în toată ziua, iar
Sâmbătă și după masă.
Baia-vană deschisă în toată
ziua de dimineață până seara.
Hidroterapie, baie cu acid
sulferic și acid carbonic pt.
femei după masă, iar pentru
bărbați înainte de masă. (618)

KNAPP

vopsește și curăță
haine. — Atelierul în
Arad, Str. Episcopul
Radu 10. — Loc pen-
tru strângerea haine-
lor în Arad, Str. Bră-
tianu 11. În edificiul
Băncel Agrare Timi-
șană. 271

Haine (blouse) croșetate,
veste, Poule-uri, ciorapi, mănuși, galuri
elegante de mătase, tricouri (indispens.)
se capătă pe lângă prețuri convenabile la
SZÁNTÓ, Str. Eminescu 6.
Arad. 245

Cele mai frumoase și mai bune
ghete a fabricilor

F. G. Popper Bally (Schweiz)
pe lângă prețuri ieftine la

Lévai și Szigheti

înainte Buchsbaum și Comp. de-
pozit de ghete ARAD. 811

Primăria comunei Cermei.

Nr. 44—1927. 852

Publicație.

Se aduce la cunoștință pu-
blică, pentru exarândarea de vâ-
nat de cca 3000 jug., se va ține
licitație publică în ziua de 20
Martie 1927 la primăria comu-
nală.

Licitatia se va ține în con-
formitate cu art. 72—83 din le-
gea contabilității publike.

Cermei, la 2 Martie 1927.

Primăria.

Primăria comunei Cermei.

Nr. 168—1927. 847

Publicație.

Primăria comunei Cermei ține
licitație publică în ziua de 5
Aprilie 1927 la ora 10 a. m. pen-
tru angajarea unui inginer, care
va înlocui fișele cadastrale redac-
tate în limba sărăină, cu fișe scrise
în limba Statului.

Licitatia se va ține în con-
formitate cu art. 72—83 din le-
gea contabilității publike.

Cermei, la 1 Martie 1927.

Cititi Cuvântul Ardealului!

Cenzurată Prefectura județului.

Primăria comunei Chișineu-Criș

Nr. 257—1927. 822

Concurs.

Primăria comunală Chișineu-
Criș, publică concurs pentru an-
gajarea unui inginer pentru inlo-
cuirea alor 600 buc. de fișe ca-
drastrale redactate în limba ma-
ghiară, cu cele scrise în limba
Statului și pentru verificarea lor.

Ofertele închise ni-se vor
înainta până la data de 29 Mar-
tie a. c. la ora 10 a. m.

Licitatia se va face în con-
formitate cu dispozițiile legii
contabilității publike, în localul
primăriei Chișineu-Criș.

Chișineu-Criș, la 20 Februarie 1927.

Președ. com. Int.: I. Memetea.

Notar: Ioan Ardelean.

VIN VECHE

produs propriu și bine
îngrădit în butelii la

Farmacia FÖLDES

Primăria com. Iermataș

Nr. 235—1927.

Publicație.

Primăria comunei Iermataș
publică din nou licitație pe
de 1 Aprilie 1927 la ora
10 a. m. pentru confectionarea
rânduri haine de iarnă, 4
duri haine de vară, 4 bu-
cate, 5 părechi cisme, 5
bocanci, 4 chipiuri pentru
țigări, precum și 1 rând
haine de iarnă, 1 rând haine de
vară comună,

pentru furnizarea alor
lemn de foc, calitate primă
uscate, necesare primăriei
satului comunal.

Condițiile de licitație se
vedea zilnic în biroul na-

zialui.

Licitatia se va ține în confor-

matitate cu art. 70—80 din legea
contabilității publike.

Silindia, la 2 Martie 1927.

828 Primăria.

Primăria comunei Agriș,

Nr. 81—1927. 829

Publicație.

Primăria comunei Agriș în
ziua de 19 Martie 1927 la ora
16 d. m. vinde prin licitație pu-
blică 2 tauri neapă de prăsilă.

Licitatia se va ține în confor-

matitate cu art. 72—80 din legea
contabilității publike.

Agriș, la 6 Martie 1927.

Primar: Caba.

Notar: E. Fabry.

Primăria comunei Petrila

Nr. 290—927.

Publicație.

Se aduce la cunoștință pu-
blică, că în ziua de 9 a
1927 la ora 10 a. m. se va ține
licitație publică în locația pri-
ariei din Petrila referitoare la
întreprinderea:

1. Lucrările mici de re-
țiea tocuinței și biroului na-
țional sumă de Lei 6000.

2. Furnizării materialului
luminat în sumă de cca Lei

3. Furnizării celor 22 să-
lemn de foc cal. 1 a.

4. Purcării și reparări
bilelor sumă de cca Lei 65.

5. Furnizării echipamentei
guarzilor comunali cca în
sumă de Lei 7000.

6. Furnizării materialului
cesenre pe drumul vicinal cu
suma de Lei 8000.

7. Furnizării materialului
cesar la rechizite de pompieri
reparația lor în sumă de
3500.

Licitatia se va ține în confor-

matitate cu art. 72—80 din le-
gea contab. publike.

Petrila, la 3 Martie 1927.

Primăria comunei Cermei

No. 46—1927.

Publicație.

Se aduce la cunoștință pu-
blică, că pentru esarendare
mei târgului și a piețelor se
ține licitație publică în ziua
18 Martie 1927.

Arândarea se va face pe
de 1 an.

Vadiu de 10% se va ține
înainte de licitație la casier
municipal.

Licitatia se va ține în confor-

matitate cu art. 72—83 din le-
gea contabilității publike.

Cermei, la 2 Martie 1927.

Dacă vrei să dejunezi sau să cini ieftin și să fii servit
conștiincios căută

hală de vin a viticulturei „Minoritilor”
granjată cu gust. Arad, Str. Brătianu No 2. — Vinuri excelente!
Deschis până la ora 12. 511

Direcția Uzinelor de Gaz a orașului Arad.

Se află în situație plăcută, ca să servească On. Public cu gaz de calo-
rie înaltă, cu a cărui ajutor putem ca în timpul de pece ieftin a lu-
mina, încălzii, pregăti mâncăruri, a călca rufe și a ne scălda. Instalațiile
necesare și montările le executăm pe rate și pe prețuri de regie.

Uzinele Comunale Secția gaz aerian:
Arad, Str. Muciul Scevola 9, II, 13. — Telefon: 27, 25, 16.

Biroul uzinelor
din Str. Eminescu No. 4, stă la dispoziția On. public în
ce privesc comenzi etc.

Cine volește să cumpere mobilă să-și ia atâta oboseală și să
cerceteze depozitul fabricii KLUG din Aradul-Nou lângă podul Mu-
reșului.

Atelierul de broderii, țesături și cusături naționale
al doamneli **Cristina Săbau**

Arad, Strada Gojdu Nr. 17.

Confeționeză ; Cuverturi de pat, perdele, fețe de masă,
linerie etc. Specialități de batiste. Bogat assortiment
de modele artistice pentru brodat. :: Imprimeuri de
modele pe pânză.

In toată ziua mezeluri proas-
pete, carne de porc, unsuare,
clisă, toțelul de cărnuri proas-
pete la

oo 480

Sumandan Gheorghe și Fiul

Bulev. Regele Ferdinand No. 52

Cer sprijinul Onor. public românesc!!

Reclama
este sufletul
comerciului!

Griji, Tânările!

Stoile școlare, metru Lei 460

**Stoile școlare extra-
firă, metru ... Lei 560**

la MUZSAY :: ARAD

vis-a-vis de teatru. (589)

Cititi și răspânditi „Cuvântul Ardealului”!

Dacă te dor picioarele sau fălpile nu suferi și nu amâna îngrijile
rea lor și căută atelierul lui
IOAN RADA pantofar în Arad, Str. Ep. Radu Nr. 28., care toarnă
imediat modelul în ipsos (gips) și execută și pentru cele mai sufe-
riți picioare ghete comode.

279

Cenzură Prefectura județului.

șaptezeta Județului S. A. An